

Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ ΣΧΟΛΙΑΖΕΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ*

Το νέο Μουσείο της Ακρόπολης εγκαινιάστηκε με λαμπρότητα στις 20 Ιουνίου 2009. Έργο του Ελβετού αρχιτέκτονα Bernard Tschumi, κοσμήτορα της Αρχιτεκτονικής Σχολής του Πανεπιστημίου Columbia στη Νέα Υόρκη και του Έλληνα αρχιτέκτονα Μιχάλη Φωτιάδη, οι οποίοι επελέγησαν μετά από διεθνή διαγωνισμό, το νέο Μουσείο της Ακρόπολης ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες της παγκόσμιας κοινότητας αλλά και κάθε απλού επισκέπτη. Ένα σύγχρονο αρχιτεκτονικό περιβάλλον, λιτό και ευχάριστο, αποδείχθηκε κατάλληλο να δεχθεί και να αναδείξει με καινοτόμες μουσειολογικές λύσεις τα κορυφαία έργα τέχνης του κλασικού πολιτισμού, κάνοντας χρήση του φυσικού φωτός και δημιουργώντας την αίσθηση ανοιχτού περιβάλλοντος, αφού τα περισσότερα εκθέματα ήταν στημένα στην αρχαιότητα στο ύπαιθρο.

Κάθε αρχαιολογικό μουσείο οφείλει να έχει την προσωπικότητα του χώρου που εκπροσωπεί. Στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης το κτήριο αποκτά κεντρική σημασία. Εφαρμόζοντας τα επιτεύγματα της τεχνολογίας και τις σύγχρονες αντιλήψεις για την τέχνη και την αρχιτεκτονική, το αρχιτεκτονικό ύφος του Μουσείου είναι απλό, σοβαρό, στιβαρό και μινιμαλιστικό. Τα υλικά είναι σύγχρονα, όπως ανοξείδωτος χάλυβας, γυαλί, μπετόν. Η δημιουργία των εσωτερικών χώρων υπαγορεύτηκε από λιτότητα και σαφήνεια και τηρήθηκαν ειδικές προδιαγραφές για την ανάδειξη συγκεκριμένων ευρημάτων. Στους χώρους εισέρχεται άπλετο το φυσικό φως και υπάρχει οπτική επαφή με το αστικό και ιστορικό περιβάλλον, σε αντίθεση με τα παραδοσιακά μουσεία που είναι εσωστρεφή.

Το Μουσείο έχει έναν εντελώς ιδιαίτερο χαρακτήρα, διότι αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο αρχαιολογικό χώρο και ανοίγει έναν πραγματικό διάλογο με τα αρχαία μνημεία στον Βράχο της Ακρόπολης. Επομένως το στήσιμό του υπαγορεύεται, σε μεγάλο βαθμό, από τις τοπογραφικές ενότητες των μνημείων και δεν αποτελεί μια παρουσίαση που βασίζεται γενικά σε χρονολογική εξέλιξη. Μια άλλη ιδιαιτερότητα του Μουσείου είναι ότι δεν στεγάζει μόνον κινητά εκθέματα, αλλά πλήθος μεγάλων αρχιτεκτονικών γλυπτών.

Αυτά αντιπροσωπεύουν το ήμισυ των εκθεμάτων του. Επομένως, στην πραγματικότητα, απολαμβάνουμε μια αρχιτεκτονική προσέγγιση του αρχαιολογικού χώρου, διότι παρουσιάζονται τα αρχιτεκτονικά μνημεία και το περιβάλλον τους.

Βασικό χαρακτηριστικό βεβαίως του Μουσείου είναι ότι ενσωμάτωσε με πρωτοποριακό τρόπο την τοπική ανασκαφή, έτσι ώστε τα αρχιτεκτονικά ευρήματα να αναδειχθούν ως ένα μουσειακό έκθεμα. Καθώς προσεγγίζει ο επισκέπτης το Μουσείο, γίνεται σαφές πως ένας ολόκληρος αρχαίος κόσμος βρίσκεται κάτω από τη στάθμη του υπογείου. Γίνονται μελέτες ανάδειξης της ανασκαφής. Ειδικές μεταλλικές διαδρομές θα οδηγούν τον επισκέπτη στις σημαντικές θέσεις του ανασκαμμένου χώρου και φυσικά στην έκθεση χαρακτηριστικών ευρημάτων, τα οποία ανήλθαν στον σημαντικό αριθμό των σαράντα χιλιάδων. Από την ανασκαφή προκύπτουν πλούσιες πληροφορίες για την καθημερινή ζωή στην αρχαία Αθήνα, για την οικονομική και βιοτεχνική δραστηριότητα. Είναι εντυπωσιακό να παρακολουθεί κανείς τους επισκέπτες, και ιδιαίτερα τα παιδιά, να ανακαλύπτουν την αρχαία συνοικία κάτω από τα πόδια τους. Αυτός ο απόμακρος κόσμος τους δίνει ξαφνικά την αίσθηση μιας αμεσότητας με την ιστορία, διότι είναι άλλο πράγμα να διαβάζεις ένα βιβλίο και άλλο να έχεις την εικόνα μπροστά σου.

Στο πρώτο επίπεδο, στην αρχαϊκή αίθουσα, η εντύπωση που προέχει είναι η ύπαρξη πολλών κίωνων. Δεν είναι τυχαίο αυτό. Ο κίονας διεθνώς είναι ένα χαρακτηριστικό στοιχείο της αρχαίας Ελλάδας. Μέσα στο Μουσείο οι κίονες δεν είναι ούτε ραβδωμένοι ούτε μαρμάρيني. Ο αριθμός τους προκαλεί την ανάμνηση ενός κλασικού αρχιτεκτονήματος, παράλληλα όμως αποφεύγει κάθε συνειρμό με τον κλασικισμό. Μπροστά και ανάμεσα στους κίονες στεγάζονται αρχιτεκτονικά γλυπτά, ολόγλυφα αγάλματα και επιγραφές από την αρχαϊκή Ακρόπολη. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα γλυπτά εκτίθενται πάνω στην αρχική βάση τους, πεσσούς ή κιονίσκους, οι οποίοι έφεραν την επιγραφή του καλλιτέχνη και του αναθέτη. Είναι ένας τρόπος έκθεσης που επιτρέπει στον επισκέπτη

Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ ΣΧΟΛΙΑΖΕΙ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ

να κυκλοφορεί ελεύθερα και να έχει άνετη και περίοπτη θέαση των μοναδικών αυτών έργων. Δεν υπάρχει άλλο μουσείο στον κόσμο, όπου να εκτίθενται τόσα πολλά αγάλματα με ζωγραφιστή την «επιδερμίδα» και τα ενδύματα, που προσφέρουν μια «έγχρωμη» εικόνα της αρχαιότητας.

Είναι εντυπωσιακό να βλέπει κανείς τον ενθουσιασμό των επισκεπτών, όταν αντικρύζουν αυτά τα εκθέματα. Το Μουσείο έχει λόγο ύπαρξης, μόνον αν μπορεί να απευθυνθεί στην κοινωνία.

Ο Δ. Παντερμαλής μιλά στους «Φίλους» της Ακρόπολης στη διάρκεια της προς τιμήν του εκδήλωσης (9.8.2010)

Το μεγαλύτερο βέβαιο προσόν του νέου Μουσείου είναι η παροχή δυνατότητας στον επισκέπτη να βλέπει συγχρόνως τα αρχιτεκτονικά γλυπτά του Παρθενώνα και τον ίδιο τον Παρθενώνα στην Ακρόπολη. Κορύφωση του προγράμματος είναι η έκθεση των μετωπών, της ζωφόρου και των αετωμάτων του Παρθενώνα σε όλη τους την πληρότητα, με τα «μάρμαρα» του μνημείου συνενωμένα με εκείνα που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο. Επιλέχθηκε τελικά η λύση της τοποθέτησης αντιγράφων από όσα κομμάτια λείπουν, ώστε η παρουσία να είναι πλήρης αλλά και η τραγωδία του τεμαχισμού να είναι εμφανής. Περιπατώντας στην αίθουσα του Παρθενώνα ο επισκέπτης μπορεί

να «διαβάζει» τις διαδοχικές εικόνες του γλυπτού διακόσμου όπως και στην αρχαιότητα. Παράλληλα γίνεται ορατή η θαυμαστή προσπάθεια των Ελλήνων αρχαιολόγων, οι οποίοι κατόρθωσαν να ανασυνθέσουν από πολυάριθμα θραύσματα χαμένες συνθέσεις των αρχαίων γλυπτών.

Ο επισκέπτης έχει την ικανοποίηση ότι μπορεί να θαυμάσει σε άριστες συνθήκες φωτισμού και περιβάλλοντος τα κορυφαία έργα της κλασικής τέχνης, που

έγιναν πρότυπα έμπνευσης όλων των εποχών σε Δύση και Ανατολή.

* • Συνέντευξη του Δ. Παντερμαλή στην «Καθημερινή» τεύχος 321, Αφιέρωμα στο Μουσείο Ακρόπολης

• Συνέντευξη στα «Νέα», ειδική έκδοση: «Ακρόπολη, Από Τα Μνημεία Στο Μουσείο»

• Ενημερωτικός Φάκελος, Ιούνιος 2009, Έκδοση ΟΑΝΜΑ